

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/komunikaty/220128,Pisarz-publicysta-dramatopisarz-dzialacz-niepodleglosciowy-i-spoleczny-w-katalog.html>
28.02.2026, 00:17

Pisarz, publicysta, dramatopisarz, działacz niepodległościowy i społeczny w katalogach Biura Lustracyjnego IPN

W uzupełnionym katalogu osób inwigilowanych przez organy represji PRL znalazł się wpis dotyczący prezesa polskiego PEN Clubu, świadka zbrodni katyńskiej, jednego z najbardziej prześladowanych intelektualistów Polski Ludowej.

30.05.2025

Ferdynand Goetel (1890–1960) – pisarz, publicysta, dramatopisarz, działacz niepodległościowy i społeczny, prezes polskiego PEN Clubu, świadek zbrodni katyńskiej, jeden z najbardziej prześladowanych intelektualistów Polski Ludowej.

W młodości brał udział w działalności konspiracyjnej, za co został zesłany na Syberię. Po rewolucji październikowej zbiegł do Polski, przez Persję, Indie i Afrykę. W II RP zasłynął jako autor powieści i reportaży, a także jako aktywny uczestnik życia literackiego i obywatelskiego – przez wiele lat przewodniczył Związkowi Zawodowemu Literatów Polskich oraz polskiemu PEN Clubowi.

We wrześniu 1939 roku współpracował z prezydentem Stefanem Starzyńskim podczas obrony Warszawy. Po zajęciu stolicy przez Niemców pozostał w kraju, gdzie działał w strukturach konspiracyjnych. Wiosną 1943 roku jako przedstawiciel Polskiego Czerwonego Krzyża, za wiedzą rządu RP na uchodźstwie, wziął udział w międzynarodowej delegacji badającej miejsce zbrodni w Lesie Katyńskim. Jego relacje – precyzyjne, wstrząsające i bezkompromisowe – ujawniały sowiecką odpowiedzialność za mord na polskich oficerach.

Po wojnie Ferdynand Goetel został oskarżony przez komunistyczne władze o „współpracę z okupantem niemieckim”, co było elementem propagandowego ataku mającego na celu zdyskredytowanie świadków prawdy o Katyniu. W czerwcu 1945 roku przeciwko pisarzowi wszczęto postępowanie karne na podstawie dekretu PKWN z 31 sierpnia 1944 roku Goetel ukrywał się przed aresztowaniem, a następnie wyemigrował do Wielkiej Brytanii, gdzie pozostał aż do śmierci.

Z dokumentów znajdujących się w zasobie IPN wynika, że Ferdynand Goetel był intensywnie rozpracowywany przez Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego oraz aparat bezpieczeństwa PRL. Jego nazwisko pojawia się w aktach operacyjnych dotyczących rozpracowywania środowisk emigracyjnych, m.in. działaczy Stronnictwa Narodowego, z którymi utrzymywał kontakty. Sprawę Goetla umorzono dopiero w 1956 roku w wyniku amnestii.

Ferdynand Goetel zmarł na emigracji w 1960 roku. Jego twórczość przez dziesięciolecia była zakazana w PRL, a nazwisko wymazane z podręczników. Przez publikację w katalogu osób „rozpracowywanych” przez organy bezpieczeństwa państwa przywracana jest mu należna pamięć jako pisarzowi, patriocie i świadkowi prawdy o zbrodni katyńskiej.

[Ferdynand Goetel w katalogach Biura Lustracyjnego](#)

[Waldemar Kowalski: Ferdynand Goetel - wyklęty za prawdę o Katyniu](#)

[Polecamy: Represje za głoszenie prawdy o Katyniu](#)

[Literaci a sprawa katyńska - 1945](#)

[Dzień Pamięci Ofiar Zbrodni Katyńskiej. Polecamy materiały Instytutu Pamięci Narodowej poświęcone Zbrodni Katyńskiej](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Centrala

fot. AIPN, Ferdynand Goetel siedzący na fotelu. Zdjęcie portretowe, sygn. IPNBU-13-1-544-4